

Atte Harjanne vihr ym.

Kirjallinen kysymys autonomisten aseiden sääntelystä

Eduskunnan puhemiehelle

Tekoälyn ja erityisesti koneoppimisen kehitys on heijastunut myös asejärjestelmiin. Autonomiset asejärjestelmät suorittavat jo erilaisia tehtäviä itsenäisesti, ilman ihmisen osallisuutta. Ne tukevat, vahvistavat ja turvaavat ihmisjoukkojen toimintaa. Täysin itsenäisiä, tekoälyn ohjaamia päätöksiä tappavan voiman käytöstä ne eivät vielä tietävästi tee.

Päätös- ja toimintavallan siirtäminen koneelle tarkoittaa, ettei yksikään ihminen ole päättämässä elämän ja kuoleman kysymyksistä, mikä on oikeudellisesti ja eettisesti ongelmallista, ja siihen on syytä suhtautua kriittisesti. Autonomisiin aseisiin liittyviä uhkia on entistä vaikeampi ennakoida tekoälyn erittäin nopean kehityksen myötä, mikä korostaa kontrollin tarvetta.

Tähän mennessä yli sata valtiota on tunnustanut ihmisen valvonnan merkityksen voimankäytössä. Neuvotteluita autonomisista aseista on käyty jo kymmenen vuotta eräitä tavanomaisia aseita koskevan yleissopimuksen (CCW) puitteissa, mutta neuvottelut eivät ole johtaneet tuloksiin autonomisten asejärjestelmien sääntelyssä.

Uutta, erillistä autonomisten aseiden sääntelysopimusta ovat vaatineet lukuisat teknologia- ja tekoälyasiantuntijat, analyytikot ja kansalaisjärjestöt. Myös YK:n pääsihteeri António Guterres ja Punaisen Ristin kansainvälisen komitean pääsihteeri Mirjana Spoljaric ovat kehottaneet valtioita sopimaan autonomisten aseiden uudesta kansainvälisestä sopimuksesta, viimeksi 5.10.2023 julkaisemassaan yhteiskannanotossa.

Käynnissä olevassa Yhdistyneiden kansakuntien 78. yleiskokouksessa Itävalta on jättänyt yleiskokouksen ensimmäiselle komitealle, joka käsittelee aseistariisunnan ja kansainvälisen turvallisuuden kysymyksiä, ehdotuksen päätöslauselmasta, joka valtuuttaa YK:n pääsihteerin keräämään valtioiden ja sidosryhmien näkemyksiä autonomisten asejärjestelmien oikeudellisista, eettisistä, humanitaarisista ja turvallisuusriskeistä ja valmistelemaan mietinnön aiheesta YK:n seuraavalle yleiskokoukselle vuonna 2024. Itävallan päätöslauselmaehdotuksella oli esiteltäessä 28 tukijavaltiota.

Päätöslauselmasta äänestetään ensimmäisessä komiteassa lokakuun 2023 lopulla. Suomi ei ole ilmaissut kantaansa päätöslauselmaan ja autonomisia aseita sääntelevään kansainväliseen sopimukseen. Uusi kansainvälinen sopimus autonomisten asejärjestelmien sääntelystä ehkäisisi tappamisen autonomisoinnin ja varmistaisi tappavan voiman käytön inhimillisen hallinnan. Sopimus lisäisi kansainvälistä turvallisuutta.

Kirjallinen kysymys KK 174/2023 vp

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Tuleeko Suomi tukemaan työtä autonomisten aseiden sääntelyyn tähtäävän kansainvälisen sopimuksen aikaansaamiseksi?

Helsingissä 27.10.2023

Atte Harjanne vihr
Antti Kaikkonen kesk